

Gemeente
West
Maas en
Waal

Economische nota 2016 – 2019 Gemeente West Maas en Waal

Datum: 1 mei 2016

Inhoud

Hoofdstuk 1	Voorwoord	2
Hoofdstuk 2	Inleiding	3
Hoofdstuk 3	Terugblik	4
Hoofdstuk 4	Regionale economie	6
Hoofdstuk 5	Economie in West Maas en Waal	7
Hoofdstuk 6	Waar zetten we op in?	10
Hoofdstuk 7	Uitvoeringsprogramma 2016 – 2019	12

Hoofdstuk 1 Voorwoord

Welke ontwikkelingen staan centraal voor de komende jaren in West Maas en Waal.

Economie is veel meer dan bedrijventerreinen, detailhandel en arbeidsplaatsen. Het is de motor van onze samenleving. Denk aan een ondernemer die genoeg werk heeft om iemand aan te nemen, die zorgt er ook vaak voor dat een gezin weer perspectief krijgt en hierdoor meer gaat besteden. Samengevat draaien de raderen allemaal de goede kant op.

De gemeente West Maas en Waal heeft een lange traditie in de land- en tuinbouw, met daarnaast een grote groep ondernemers in het midden en kleinbedrijf. Het midden en kleinbedrijf richt zich in grote mate op bouw en ambachten en natuurlijk de detailhandel. Met de centrale ligging in Nederland en dichtbij belangrijke transportassen hebben onze dorpen kansen rondom logistiek. Deze kansen worden vergroot door deelname aan de Logistieke Hotspot Rivierenland en de Gelderse Corridor. De Maas en de Waal en de dorpenstructuur in het polderlandschap zorgen voor veel werkgelegenheid in de vrijetijdseconomie. Hetgeen een krachtige impuls geeft aan onze economie.

Aanleiding

Dit beleidsstuk is een herijking van de vorige Economische nota 2013 – 2015 en heeft als onderlegger een recent onderzoek over de

detailhandelsstructuren in onze gemeente. Deze lokale herijkte nota is de kapstok voor het uitvoeringsprogramma wat eveneens in dit document is ingesloten. Het uitvoeringsprogramma is besproken met de ondernemers om meer draagvlak te genereren en om informatie in te winnen. Weten wat er in het veld speelt, is belangrijk bij een goede uitvoering.

Bedrijventerrein Veesteeg Oost in Boven-Leeuwen

De rode loper

De rode loper uitrollen voor onze huidige en nieuwe ondernemers is mooi gezegd maar de daad bij het woord voegen is niet altijd even makkelijk. Wet- en regelgeving en gebrekkige communicatie zorgen soms voor onnodig lange procedures of voor onmogelijkheden om

wensen gerealiseerd te krijgen. Denk aan ruimtelijke procedures of milieuregelgeving. Het laat ons weten waar we steken laten vallen, zodat we ze tijdig kunnen oplossen of de schade kunnen beperken. We vinden het belangrijk dat een ondernemer kan blijven ondernemen.

Vooruitgangsoptimisme

Hoe staat onze streek er over 10 of 20 jaar voor? Wie zal het zeggen? Ondernemers moeten zich sneller en vaker aanpassen aan veranderende omstandigheden zoals veranderende wetgeving en marktomstandigheden. Wij denken graag met ondernemers mee in plannen en faciliteren waar mogelijk. In het contact met de gemeente draagt digitalisering er aan bij dat ondernemers veel meer dan nu hun zaken op elk gewenst moment en locatie kunnen regelen. Ook willen we meer naar ondernemers toe dan op het gemeentehuis achter ons bureau blijven zitten.

Er liggen kansen genoeg om uw bedrijf of initiatief tot een (nog groter) succes te maken, aan u als ondernemer de taak om die te pakken, aan de gemeente de taak om dat te faciliteren!

S.A.M. (Sander) Bos
Wethouder Vrijetijdseconomie

Hoofdstuk 2 Inleiding

West Maas en Waal is een veelzijdige gemeente in het Land van Maas en Waal met veel ondernemerschap. De unieke en centrale ligging geeft kansen om de kwaliteit van het ondernemerschap te verbeteren maar ook te vergroten. De rivieren de Maas en de Waal stimuleren om te ondernemen met of langs het water, voor zowel de vrijetijdseconomie als de logistiek. Deze kansen zijn er om te benutten!

De afgelopen jaren hebben ondernemers het zwaar te verduren gehad. Een groot aantal bedrijven heeft om een diversiteit aan redenen zelfs het onderspit moeten delven. Het einde is nog niet in zicht, bijvoorbeeld in de detailhandel waar grote ketens in 2015 failliet zijn verklaard (V&D; Perry Sport; Schoenenreus). De leegstand kan hierdoor sterk toenemen in de (grote) steden. Het sentiment media en de cijfers geven momenteel aan dat de economie zich bevindt in een licht herstel. Voor sommige bedrijven geeft dit kracht om een volgende investering te doen. Het worden nog moeizame jaren maar de vooruitzichten zijn positief.

2.1 Doelstelling

Het doel van het herijken van de Economische nota is om gemeentelijk economisch beleid tot en met 2019 te hebben, waarbij de economie de motor is voor onze samenleving. Die kan worden ingezet voor verbetering en instandhouding van de leefbaarheid in onze dorpen.

Hierbij willen we terug naar de basis; onze ondernemers. We willen voor bestaande en nieuwe ondernemers een nóg aantrekkelijker vestigingsplaats zijn, waarin wij de rode loper uitrollen, zodat ondernemers kunnen blijven ondernemen!

Om dit te bereiken willen we de volgende doelstellingen behouden:

1. Behoud en stimuleren werkgelegenheid
2. Meer activiteiten t.b.v. verkoop van bedrijventerreinen
3. Verbeteren vestigingsklimaat
4. Vergroten aandeel vrijetijdseconomie

Markt in Beneden-Leeuwen

Gemeente West Maas en Waal wil een helpende hand reiken naar onze ondernemers door de rode loper uit te rollen. De afgelopen jaren hebben we dan ook niet stil gezeten. In hoofdstuk 3 vindt een korte evaluatie plaats van de vorige Economische nota 2013 – 2015.

Hierin wordt naar aanleiding van de speerpunten weergegeven wat er in de afgelopen jaren is gerealiseerd. In deze nota willen we hier nog sterker op insteken. Naast het uitrollen van de rode loper willen we ondernemers zo goed mogelijk faciliteren. Ons credo luidt dan ook:

'Faciliteren waar mogelijk zodat ondernemers kunnen blijven ondernemen'.

Om te weten wat er in de praktijk speelt, gaan we met ondernemers en ondernemersverenigingen structureel in gesprek en met regelmaat op bedrijfsbezoek. Om draagvlak te genereren voor deze nota is afstemming gezocht met de drie ondernemersverenigingen. Het nieuwe uitvoeringsprogramma (hoofdstuk 7) is ook met deze drie ondernemersverenigingen afgestemd om samen de schouders eronder te zetten om uiteindelijk de doelstellingen te behalen.

2.2 Vervolg

Na vaststelling van de Economische nota 2016 – 2019 door het college van Burgemeester en Wethouders op dinsdag 19 april 2016, is de nota vrijgegeven om met ondernemers te bespreken. Hiervoor is er op donderdag 21 april jl. een presentie gegeven bij ondernemersvereniging DOV en op 26 april een bijeenkomst georganiseerd op het gemeentehuis. De input is verwerkt en opnieuw in roulatie gebracht. De gemeenteraad zal zich tijdens het RTG van 24 mei 2016 buigen over de Economische nota 2016 – 2019 en deze in de raadsvergadering van 9 juni 2016 behandelen.

Hoofdstuk 3 Terugblik

Op 20 juni 2013 is de voorgaande beleidsnota Economische zaken 2013 – 2015 vastgesteld door de gemeenteraad van West Maas en Waal met uitzondering van een nieuwe visie detailhandel (lokaal). Bij deze nota hoort een uitvoeringsprogramma met hierin economische activiteiten, die bijdragen aan de doelstellingen: 'behoud en stimuleren van de werkgelegenheid', 'verbeteren van het ondernemersklimaat', 'profilieren van de bedrijfscontactfunctionaris' en 'het vergroten van het aandeel in Recreatie en Toerisme'. In dit hoofdstuk wordt een terugblik gegeven op de activiteiten, die hiervoor zijn uitgevoerd.

3.1 Optimaliseren verkoop bedrijventerrein

Er is een marketingcampagne opgezet om de bedrijventerreinen meer onder de aandacht te brengen. Hierbij is gebruik gemaakt van een promotiefilm die via een USB, social media en e-mail onder de aandacht wordt gebracht. Op het bedrijventerrein Veesteeg Oost blijven we ondanks de economische crisis structureel kavels verkopen. In 2015 hebben we twee kavels verkocht van in totaal 4.063 m². De bedrijventerreinen in Dreumel en Maasbommel blijven hierbij achter. Momenteel wordt er met verschillende artikelen geadverteerd in het blad IN2MAASENWAAL en grote verkoopborden voor de bedrijventerreinen zijn in ontwikkeling. Naast de bedrijventerreinen die de gemeente in ontwikkeling heeft, zijn er ook twee bedrijventerreinen in ontwikkeling door derden. Dit zijn de bedrijventerreinen Veesteeg West en De Krozenbogerd (woon en werklocatie), allebei in Beneden-Leeuwen.

Bedrijventerrein Lageweg in Dreumel

3.2 Verhoging kwaliteit bedrijventerreinen

In samenwerking met de bedrijven op de bedrijventerreinen rondom de Veesteeg is er een beheervereniging opgericht. De vereniging (Bedrijvenpark Veesteeg) is aanspreekpunt voor alle bedrijven op de bedrijventerreinen Veesteeg, Veesteeg Oost en Veesteeg West. In samenwerking met de vereniging, politie, brandweer, MKB Nederland en gemeente is er in september 2015 een Keurmerk Veilig Ondernemen Bedrijventerreinen (KVO-B) afgegeven.

Mede dankzij een gemeentelijke investering van € 30.000,= en inzet van de vereniging om afnemers te genereren is er glasvezel aangelegd op alle drie de bedrijventerreinen.

Voor het bedrijventerrein Waterstraat e.o. in Beneden-Leeuwen staat er nog € 10.000,= gereserveerd om glasvezel aan te leggen. Deze activiteiten hebben tot een betere samenwerking geleid en is een kwaliteitsverbetering voor de terreinen.

3.3 Stimuleren en informeren bedrijven

In de afgelopen jaren heeft de gemeente deelgenomen aan het landelijke project IKSTARTSMART. Hierbij hebben wij 15 trajecten beschikbaar gesteld waarin (door)startende ondernemers gecoacht kunnen worden om hun doelen nog beter te verwezenlijken. Via het twitteraccount van de bedrijfscontactfunctionaris en o.a. het PRET (Platform Recreatie en Toerisme) en het SEP (Sociaal Economisch Platform), waar alle voorzitters van de ondernemersverenigingen zijn aangesloten, worden bedrijven geïnformeerd over nieuwtjes, nieuw / gewijzigd beleid, bijeenkomsten en subsidiemogelijkheden. Het SEP fungeert als klankbordfunctie met ondernemers goed. Echter, qua interne en externe communicatie kan het nog een upgrade gebruiken. Het beleid voor internetwinkels is op 8 mei 2014 vastgesteld en inmiddels geïntegreerd in de bestemmingsplannen.

3.4 Minimaliseren leegstand en upgraden detailhandel

Leegstand is in vergelijking tot andere dorpen en steden minimaal aanwezig v.w.b. onze detailhandel. Bij de leegstand die er is, gaat het om structurele leegstand van panden in Beneden-Leeuwen waar wij als gemeente

geen eigenaar van zijn. Er zijn gesprekken geweest met de eigenaren, maar het blijft moeilijk om invulling te geven aan deze panden. In Boven-Leeuwen is er een pilot gestart voor een zelfvoorzienende markt naar aanleiding van het vertrek van de dagwinkel. Momenteel wordt het huidige marktbeleid herzien om ook zelfvoorzienende markten in onze gemeente mogelijk te maken.

3.5 Samenwerking regio Rivierenland en omliggende gemeenten

In de afgelopen jaren is de samenwerking met regio Rivierenland intensiever geworden. Door structuurveranderingen kost de nieuwe samenwerking ons meer tijd en inspanning dan voorheen omdat de informatie en inzet van uren van onderaf moeten komen. Regio Rivierenland heeft een meer coördinerende rol aangenomen en geen uitvoerende rol meer. Hiernaast wordt er op het gebied van vrijetijdseconomie veel samengewerkt met Wijchen en Druten zodat het Land van Maas en Waal op de kaart kan worden gezet. Ook vindt er structureel overleg plaats van het bedrijfscontactfunctionarissen netwerk (regio Nijmegen).

3.6 Inzetten bedrijfscontactfunctionaris

Samen met het college van Burgemeester en Wethouders gaat de bedrijfscontactfunctionaris ongeveer één keer in de zes weken op bedrijfsbezoek. Tijdens een bedrijfsbezoek maken we kennis met de interne werkprocessen en willen we weten wat er in

grote lijnen bij het bedrijf speelt. Ook wordt er gekeken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Hiernaast legt de bedrijfscontactfunctionaris samen met de wethouder Economische zaken bedrijfsbezoeken af om kennis te maken met bedrijven en te polsen wat er speelt bij ondernemers en hoe wij daar als gemeente op in kunnen spelen. Ondernemersfondsen en KVO's (Keurmerk Veilig Ondernemen) zijn twee punten waarop de bedrijfscontactfunctionaris ook is ingezet. De bedrijfscontactfunctionaris heeft ondersteuning gekregen voor de werkzaamheden en is actief op Social Media.

3.7 Samenwerking tussen gemeente en ondernemers

Op verzoek van beide partijen is er structureel overleg tussen de gemeente en de voorzitters van ondernemersverenigingen. Ook neemt de bedrijfscontactfunctionaris deel aan het platform Ondernemend Maas en Waal (OMW) en de algemene ledenvergaderingen van de ondernemersverenigingen. Hiernaast hebben de drie gemeenten (Druten, West Maas en Waal en Wijchen) een bijdrage toegezegd richting Ondernemend Maas en Waal om de profilering van het Land van Maas en Waal op te zetten. Gemeenten zullen faciliteren waar mogelijk. Ook hebben projecten zoals ondernemersfonds en KVO bijgedragen aan de verbetering van de samenwerking tussen gemeente en ondernemers.

3.8 Stimuleren Recreatie en Toerisme

De ambities en doelen voor de vrijetijdseconomie worden behandeld in de visie en uitvoeringsprogramma vrijetijdseconomie 2015 – 2018.

In het economische uitvoeringsprogramma wordt verwezen naar de oude visie Recreatie en Toerisme 2012 – 2014. Deze activiteiten zijn uitgevoerd en geëvalueerd in de vorig jaar vastgestelde visie Vrijetijdseconomie 2015 – 2018. De uitvoering van de nieuwe visie Vrijetijdseconomie is in volle gang.

Het uitvoeringsprogramma van de visie vrijetijdseconomie zet zich vooral in op vier lokale speerpunten:

1. Gebiedsmarketing;
2. Regionale Hotspot De Gouden Ham e.o.
3. Ondernemen met rivieren;
4. Uitbreiden infrastructuur.

Hoofdstuk 4 Regionale economie

West Maas en Waal is gelegen in Regio Rivierenland, die behoort tot één van de vier regio's in Gelderland en heeft een zogenaamde lokale functie. Dit betekent dat we als gemeente gericht zijn op onze eigen ondernemers. Deze lokale functie geldt voor de detailhandel en bedrijventerreinen maar speelt ook bij uitbreidingsvragen van individuele bedrijven.

Om als vestigingsplaats aantrekkelijk te blijven moeten we inspelen op landelijke trends zoals vergrijzing, bereikbaarheid en beleving. Dit kan alleen door focus aan te brengen. In samenwerking met Regio Rivierenland is deze focus gelegd door het opstellen van een regionaal ambitiedocument.

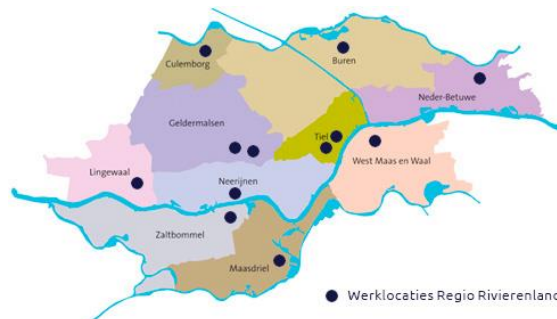
Voor ondernemers zijn er geen gemeentelijke en regionale grenzen. Per ondernemer is de aard en schaal van haar werkgebied ook zeer verschillend.

4.1 Regio Rivierenland

In de afgelopen maanden is het Regionaal Ambitiedocument 2016 – 2020 Rivierenland opgesteld door Regio Rivierenland en de tien samenwerkende gemeenten. Hierin worden de drie economische speerpunten, die eind 2014 door de tien gemeenteraden zijn vastgesteld, uitgewerkt, namelijk Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie & Toerisme.

Hiermee wordt per speerpunt een stip op de horizon gezet voor de drie Speerpunten om economische ontwikkeling in de regio tot stand te brengen. De ambities zijn:

1. Agribusiness: Onze tuinbouw wordt nóg meer toonaangevend in Europa
2. Logistiek en Economie: Rivierenland in top 3 van logistieke hotspots van Nederland
3. Recreatie en Toerisme: Wij bereiken een jaarlijkse omzetgroei van 5%

Regio Rivierenland

Momenteel zijn Regio Rivierenland en de tien gemeenten druk bezig met de uitwerking van de ambities in de geformuleerde acht opgaven. Hierbij wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de partners, bestaande uit de 3 O's (Ondernemers, Onderwijs/Onderzoek, Ondernemende burgers). Waar mogelijk wordt gebruik gemaakt van de bestaande structuren die al actief zijn in de regio zoals Greenport Gelderland, Logistieke Hotspot Rivierenland, Regionaal Bureau Toerisme, Uit@waarde en de buurgemeenten in het Land van Maas en Waal.

Juist ook deze organisaties kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het halen van onze ambities.

Belangrijke projecten, stuurgroepen en werkgroepen op regionaal niveau waar we aan deelnemen zijn:

- Logistieke Hotspot Rivierenland (LHR)
- Regionaal Programma Bedrijventerreinen Rivierenland (RPB)
- Regionale Hotspot De Gouden Ham e.o.
- Stuurgroep Recreatie en Toerisme
- Aanjaagteam
- Regionaal Acquisitie Punt (RAP)
- Ambtelijk bijeenkomsten ter voorbereiding van de speerpuntenberaden
- Speerpuntenberaden en regiomiddagen.

West Maas en Waal heeft het regionale ambitiedocument op 3 maart 2016 gewijzigd vastgesteld met de oproep om meer focus aan te brengen in de speerpunten.

4.2 Gelderse Corridor

Parallel aan de uitwerking van het ambitiedocument loopt de Gelderse Corridor. Provincie Gelderland wil zich de komende tien jaren meer inzetten op de economie van de zes regio's door hun kwaliteiten te versterken en meer zichtbaar te maken aan de buitenwereld. Rivierenland en onze gemeente behoren tot de Gelderse Corridor. Het doel is om partijen en omwonenden optimaal te laten profiteren van de A15, de grote rivieren en de Betuweroute en via knooppunten profiteert de lokale economie. Zo werken de partners nu aan plannen voor de Rail Terminal Gelderland rond de gemeente Overbetuwe. Ook wordt gekeken naar de kansen voor agrarische (tuinbouw)bedrijven.

Hoofdstuk 5 Economie in West Maas en Waal

West Maas en Waal bestaat uit acht karakteristieke dorpen (Alphen, Altforst, Appeltern, Beneden-Leeuwen, Boven-Leeuwen, Dreumel, Maasbommel en Wamel) en heeft 18.570 inwoners (CBS, 2016). In de aankomende jaren worden er volgens provincie Gelderland geen grote veranderingen verwacht in dit inwonersaantal.

5.1 Werkgelegenheid

De ontwikkeling van het aantal banen in onze gemeente toont de (lokale) werkgelegenheid aan. Uit het onderzoek PWE 2015 (Provinciale Werkgelegenheid Enquête) blijkt dat het aantal banen na een terugval in 2013 en 2014 weer lichtelijk aan het stijgen is. Dit is een positief signaal. Vooral in de sectoren Bouwnijverheid en Groothandel is de stijging goed te zien.

Banen	2011	2012	2013	2014	2015
Landbouw/Visserij	490	480	460	460	460
Industrie/Delfstoffenwinning	730	720	650	620	580
Nutsbedrijven	10	10	10	10	10
Bouwnijverheid	610	560	520	500	540
Groothandel	350	340	340	300	370
Detailhandel/autohandel	760	810	820	860	860
Vervoer, opslag en communicatie	370	350	310	300	310
Horeca	360	350	320	330	330
Financiële instellingen	70	70	60	50	50
Zakelijke dienstverlening	790	840	790	780	790
Openbaar bestuur	170	160	210	190	210
Onderwijs	260	240	260	260	270
Gezondheidszorg	800	950	980	970	870
Overige dienstverlening	340	330	320	320	330
Alle sectoren	6.090	6.180	6.030	5.940	5.970

PWE Gelderland 2015

Voortbordurend op het positieve signaal vanuit de werkgelegenheidscijfers blijkt uit tabel 1 dat er tussen 2014 en 2015 in West Maas en Waal een algehele groei heeft plaatsgevonden. De beroepsbevolking, het aantal bedrijven en het aantal banen zijn gestegen en daarnaast is de werkloosheid gedaald. West Maas en Waal voldoet hierdoor in grote lijnen aan de werkgelegenheidsmeting van Lisa¹. Deze positieve signalen werken door op onze ondernemers. Investerings worden weer gedaan en nieuwe plannen worden ontwikkeld.

Aantal	Gelderland			West Maas en Waal		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Beroepsbevolking ²	1.078.330	1.072.200	1.076.100	10.080	10.070	10.100
Bedrijven ³	161.670	166.370	170.230	1.750	1.810	1.890
Banen ⁴ (Algemeen)	980.860	968.880	971.830	6.050	5.960	5.970
Banen ⁵ (Vrijtijdseconomie)	57.690	57.770	57.800	440	440	440
Werkloosheid ⁶	72.760	75.410	70.600	590	195	175

Tabel 1. Vergelijking werkgelegenheid Gelderland en West Maas en Waal 2013-2015

¹ LISA (2016), *Keerpunt in werkgelegenheid: kleine banengroei in 2015*, p.1

² Feiten en cijfers over Gelderland, via: <http://www.gelderland.nl/4/Home/Over-de-provincie/Gelderland/Feiten-en-cijfers-over-Gelderland.html>;
Provincie Gelderland (2016) *Provinciale Economische Verkenningen*, p.53

³⁻⁶ Statistisch Zakboek Gelderland, via: <https:// gelderland.databank.nl/jive/?report=economie>

5.2 Bereikbaarheid

West Maas en Waal ligt tussen drie grote kernen; Tiel, Oss en Druten en wordt begrensd door twee rivieren; Maas en Waal. Op vier locaties kan gebruik worden gemaakt van veerponten om de rivier de Maas over te steken. Bij Wamel kan gebruik worden gemaakt van een voetveer om de rivier de Waal te trotseren. Door de centrale ligging in Nederland zijn grote steden zoals Tiel,

Nijmegen en 's-Hertogenbosch binnen een half uur te bereiken. Echter, het openbaar vervoer is in mindere mate aanwezig in onze gemeente. Vanaf de Waaldorpen is er een busverbinding voorhanden en voor zes van de acht dorpen een buurtbus. Gezien bereikbaarheid een steeds belangrijker punt wordt door de vergrijzing, zal hier in de toekomst beter in moeten worden voorzien. Hierbij zal een betere bereikbaarheid ook een positief effect hebben op de vrijetijdseconomie in onze gemeente.

Veesteeg in Beneden-Leeuwen/Boven-Leeuwen

5.3 Detailhandel

Daar waar de dorpen aan de Maas (voornamelijk Appeltern en Maasbommel) het meest aantrekkelijk zijn voor de vrijetijdseconomie, zijn de dorpen aan de Waalkant het meest aantrekkelijk voor detailhandel. De detailhandel in de gemeente is vooral gericht op de boodschappen in de brede zin van het woord: de aanschaf van dagelijkse en frequent benodigde niet-dagelijkse goederen. De seizoensgebonden vrijetijdseconomie heeft ook een positieve invloed op de detailhandel in onze gemeente.

De grootste concentratie van het winkelaanbod vindt plaats in Beneden-Leeuwen, verspreid over twee winkelgebieden: het centrum en Heemstrade. Beneden-Leeuwen heeft hierdoor een sterke aantrekkingskracht en een verzorgingsfunctie voor de gehele gemeente. Het centrum betreft een lange winkelstraat (grootweg loopt er een aaneengesloten winkelfront van Cartouche tot aan de Lidl) met een Dorpsplein, waar een aantal keren per jaar evenementen plaatsvinden. Het centrumgebied biedt een afwisselende mix met horeca en andere voorzieningen door het aandeel van zelfstandige ondernemers en het aandeel van kleinschalige winkels. Heemstrade wordt gekenmerkt als aanvullend winkelgebied waar de nadruk ligt op functioneel shoppen en biedt ruimte voor grootschalige winkels. Gelet op de afstand tussen de twee winkelgebieden is het lastig om een ruimtelijke koppeling te maken. Een functionele koppeling is wel mogelijk door grote winkels op Heemstrade toe te laten en kleinschaliger aanbod in het centrum. Hierdoor ontstaat er een aantrekkende werking en geen concurrerende werking. In Dreumel wordt door

de recente centrumontwikkeling ruimte geboden aan een concentratie met vooral dagelijkse benodigde boodschappen.

Op basis van de distributieve analyse kan er worden geconcludeerd dat er beperkte ontwikkelruimte is voor detailhandel in onze gemeente. Dit betekent dat er geen grote uitbreidingsmogelijkheden voor detailhandel zullen ontstaan, nieuwe winkelmeters zijn beperkt en dienen grotendeels binnen de bestaande winkelconcentraties opgevangen te worden. Dat wil echter niet zeggen dat daarmee de huidige situatie bevroren moet worden. Ondernemers moeten wel de ruimte krijgen om in te kunnen spelen op de ontwikkelingen die de detailhandel raken en veranderen. Hierdoor zijn individuele initiatieven wel mogelijk. Dit vraagt echter om maatwerk, waarbij initiatieven en hun impact op de bestaande detailhandelsstructuur in beeld moet worden gebracht. Een onderbouwing op basis van de Ladder van duurzame verstedelijking is dan ook voorgeschreven.

Om de huidige winkelgebieden in Beneden-Leeuwen en Dreumel aantrekkelijk te houden, moeten deze winkelgebieden worden versterkt door in te spelen op landelijke trends zoals online verkoop, vergrijzing, superspecialisme en branchevervaging. Dit kan in de basis door het optimaliseren van de bereikbaarheid, parkeergelegenheid en toegankelijkheid van het winkelgebied. Maar er moet ook worden ingezet op winkelconcentratie en het verhogen van de belevingswaarde van het winkelen. Nieuwe concepten zoals shop-in-shop of andere hybride concepten zoals blurring (=branchevervaging waarbij mengvormen ontstaan van detailhandel en horeca) dragen bij aan de aantrekkelijkheid van het winkelgebied. Pas als blijkt dat een concept niet in te passen is in één van de gebieden in Beneden-Leeuwen en Dreumel, kan worden overwogen om vestiging op Heemstrade mogelijk te maken. Hierbij is een onderbouwing van de Ladder van duurzame verstedelijking noodzakelijk. Om de aantrekkelijkheid en belevingswaarde van een winkelgebied te vergroten, kan er ook worden gedacht aan ondergeschikte horeca.

5.4 Leegstand

Leegstand in de detailhandel is voornamelijk te vinden in Beneden-Leeuwen door twee structurele leegstaande panden. De overige winkelpanden worden vaak na een maand weer gehuurd door een nieuwe huurder. In Dreumel gaat het grotendeels om aanvangs- en frictieleegstand. Om dit tegen te gaan zouden eigenaren en ondernemers gezamenlijk een plan moeten bedenken om de leegstand in Dreumel te verminderen, zodat de aantrekkelijkheid en belevingswaarde in

Dreumel groter wordt. Als gemeente kunnen wij indien gewenst hier een faciliterende rol innemen. Leegstand in andere sectoren vindt voornamelijk plaats door structurele leegstand van (grote) panden buiten het centrum zoals het voormalige pand van De Kock van Gelder. Indien er initiatieven komen voor deze structurele leegstaande panden, zullen wij als gemeente mee gaan denken in het zoeken naar oplossingen en openstaan voor nieuwe concepten om zo invulling te geven aan deze panden.

5.5 De voorzieningen

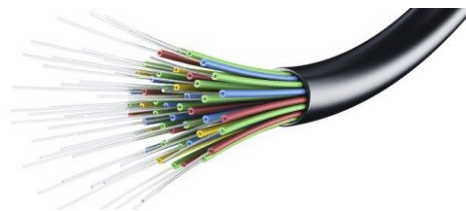
De voorzieningen in de kleine kernen lopen terug. Kleine supermarkten / dag winkels kunnen hun hoofd niet meer boven water houden of hebben geen opvolger. De gemeente kan hierin zoveel mogelijk informeren en faciliteren, maar financieel helpen is er niet bij. Om de voorzieningen op peil te houden kan worden gekeken naar alternatieven. Hierbij valt te denken aan een zelfvoorzienende markt of andere alternatieven.

Zandstraat in Beneden-Leeuwen

5.6 Digitale bereikbaarheid – Glasvezel

Een goede digitale infrastructuur is een must om goed te communiceren vanuit huis, werk en/of onderweg. Hiernaast zal het bijdragen aan het vestigingsklimaat voor bedrijven, het stimuleren om langer thuis te blijven wonen (i.v.m. ICT- en domotica-toepassingen) en innovatie. Als gemeente kunnen we deze facetten stimuleren voor onze inwoners, bedrijven en bedrijventerreinen en tools verschaffen die hiervoor nodig zijn.

In 2013 – 2014 zijn er in totaal 6.349 woningen in onze gemeente aangesloten op glasvezel. Door een samenwerking met de lokale ondernemers ligt er op de bedrijventerreinen Veesteeg, Veesteeg West en Veesteeg Oost ook glasvezel. Echter, aansluiten op glasvezel of snel internet is niet op alle adressen in onze gemeente mogelijk. In samenwerking met regio Rivierenland proberen we op termijn minimaal alle enkel koper adressen (witte gebieden) aan te gaan sluiten. In West Maas en Waal gaat het ongeveer om 1.500 (enkel koper) adressen. Deze adressen liggen voornamelijk in het buitengebied.

Hoofdstuk 6 Waar zetten we op in?

Om de motor van de samenleving draaiende te houden, gaan we terug naar de basis; onze ondernemers. Mensen en middelen kunnen we daar maar één keer voor inzetten. Als eerste speerpunt is daarom gekozen om *nieuwe en gevestigde ondernemers waar mogelijk te faciliteren* bij hun plannen, ideeën en wensen. Hierbij staat de rode loper gedachte centraal. Ondernemers hebben ook ruimte nodig. Dit kan bestaande ruimte zijn, maar ook nieuwe ruimte. Als het gaat om nieuwe ruimte, zijn er mogelijkheden op onze bedrijventerreinen. De beschikbaarheid van de *bedrijventerreinen* is daarom het tweede speerpunt. Hierbij wordt ingezet op de marketing van de bedrijventerreinen maar ook op de verbetering van de kwaliteit op deze bedrijventerreinen. Om bestaande en nieuwe ondernemers te blijven binden en boeien moeten we het vestigingsklimaat in onze gemeente blijven verbeteren. Het verbeteren van het vestigingsklimaat in onze gemeente is niet op de één of andere dag gerealiseerd, maar het is een continue proces. Hierdoor wordt het *verbeteren van ons vestigingsklimaat* benoemd tot speerpunt nummer drie. Zoals eerder in deze nota benoemd, is de sector Vrijtijdseconomie erg belangrijk voor onze gemeente. Met name de Maaskant heeft veel ondernemers in de vrijetijdseconomie en daarmee inkomsten en banen. Hierdoor wordt *vrijtijdseconomie* benoemd als vierde en tevens laatste speerpunt. De uitvoering van het vierde speerpunt is vastgelegd in het uitvoeringsprogramma van de visie Vrijtijdseconomie West Maas en Waal 2015 – 2018.

Collegebezoek aan Van Dijk autoschade

6.1 Faciliteren van ondernemers

Een bruisende economie ontstaat niet zonder onze ondernemers. West Maas en Waal wil onze ondernemers stimuleren en faciliteren waar mogelijk door de rode loper uit te rollen. Hierbij valt te denken aan het faciliteren bij het starten van een ondernemersfonds, het behalen van een Keurmerk Veilig Ondernemen, bewegwijzering maar ook hulp bij moeilijke ondernemersvraagstukken. We wachten niet alleen af totdat de ondernemer naar ons toekomt maar we gaan ook in gesprek met de ondernemers door met regelmaat op bedrijfsbezoek te gaan, intensief contact te houden met de ondernemersverenigingen en door informatie te delen. Ook platforms zoals het PRET (Platform Recreatie en Toerisme) en SEP (Sociaal Economisch Platform) vormen een steeds belangrijker klankbord voor nieuwe ideeën en beleid.

6.2 Bedrijventerreinen

West Maas en Waal heeft drie gemeentelijke bedrijventerreinen in de verkoop: Veesteeg Oost in Boven-Leeuwen, Lageweg in Dreumel en Kapelstraat in Maasbommel. Alle drie de bedrijventerreinen hebben een lokale functie met elk hun eigen karakter. Door meer in te zetten op marketing, promotie en acquisitie van de bedrijventerreinen, een hoge service te bieden door de rode loper uit te rollen, de kwaliteit op de bedrijventerreinen te verhogen en een vast contactpersoon binnen de gemeente te bieden, kan de verkoop van bedrijfskavels worden gecontinueerd en wellicht worden vergroot ten opzichte van voorgaande jaren.

6.3 Verbeteren vestigingsklimaat

Een bruisende economie en een ideale vestigingsplaats in onze gemeente willen we allemaal. De aankomende jaren wordt ingezet op een doorstart van het verbeteren van het vestigingsklimaat in onze gemeente. We zetten niet alleen in op onze bedrijventerreinen maar ook op onze winkelgebieden. Hierbij valt te denken aan een kwaliteitsverbetering, terugdringen van de leegstand en het aanbod van de winkelgebieden versterken. Bij deze ambitie hoort ook het optimaliseren van voorzieningen; denk hierbij aan het uitrollen van breedband / glasvezel.

MKB-vriendelijkste gemeente

Uit het onderzoek MKB-vriendelijkste gemeente (2015) is het signaal gekomen dat we ondernemers beter moeten informeren over o.a. gemeentelijke diensten; wat doen we en wat kunnen we voor de ondernemers betekenen? Ook moet de procedure van de vergunningverlening onder de loep worden genomen om de doorstroom van het proces van vergunningverlening te verbeteren.

Regionale en provinciale ambitie

Om West Maas en Waal beter te kunnen profileren, zetten we samen met Regio Rivierenland in op het bevorderen van de mogelijkheden om de logistieke functie in Rivierenland en onze gemeente te vergroten. Hiervoor stellen wij uren beschikbaar en zetten deze in voor de Gelderse corridor en het realiseren van de regionale ambities op de drie speerpunten (Agribusiness, Economie & Logistiek en Recreatie en Toerisme).

6.4 Vrijtijdseconomie

Op 11 juni 2015 is de visie Vrijtijdseconomie West Maas en Waal door de gemeenteraad vastgesteld. In de visie zijn de volgende vier lokale speerpunten vastgelegd:

1. Gebiedsmarketing;
2. Regionale Hotspot De Gouden Ham e.o.
3. Ondernemen met rivieren;
4. Uitbreiden infrastructuur.

In het uitvoeringsprogramma zijn deze speerpunten uitgewerkt in acties en zijn budgetten beschikbaar gesteld. De belangrijkste acties uit het uitvoeringsprogramma zijn: profilering van het

Land van Maas en Waal (startend met vrijetijdseconomie, bij succes uitbreiden naar andere sectoren), aanstellen van een streekcoördinator, vergroten bekendheid cultuurhistorie, De Gouden Ham e.o. centraal stellen als regionaal recreatieve hotspot, bevorderen dag- en verblijfsrecreatie, meer te ondernemen met rivieren (wetering, pontjes) en het uitbreiden van een goede basis infrastructuur (uitbreiden fietsbewegwijzing, wandel- en fietsnetwerk vergroten).

Deze activiteiten zullen bijdragen aan het realiseren van onze recreatieve doelstellingen: meer overnachtingen, bestedingen, werkgelegenheid en een betere samenwerking tussen ondernemers en gemeente.

Recreatiegebied De Gouden Ham

Profilering Land van Maas en Waal

Een belangrijk onderdeel uit de visie Vrijtijdseconomie is de profilering van het Land van Maas en Waal. In samenwerking met de gemeenten Druten en Wijchen en Rabobank Maas en Waal heeft Ondernemend Maas en Waal een stimuleringsbijdrage gekregen om de profilering van het Land van Maas en Waal op te pakken. Hierbij zal worden

ingezet op het laden van het merk Land van Maas en Waal, het aanstellen van een streekcoördinator en één gezamenlijke website waar toeristische informatie ontsloten kan worden. De profilering zal in samenwerking met beide RBT's worden opgepakt zodat men kan aansluiten bij lopende marketingprojecten en gebruik kan maken van de expertise van beide RBT's.

Hoofdstuk 7 Uitvoeringsprogramma 2016 – 2019

In dit uitvoeringsprogramma zijn alle vier de speerpunten benoemd en verder uitgewerkt met voorbeeldprojecten om onze doelstelling van deze visie te realiseren. Er is per speerpunt geen kostenraming toegevoegd, omdat er structureel maar € 9.000,= beschikbaar is voor Economie. Voor grotere projecten zoals glasvezel zal separaat een voorstel om financiële middelen aan de gemeenteraad moeten worden voorgelegd of andere budgetten uit de begroting moeten worden ingezet.

Speerpunt 1: Faciliteren van ondernemers	
Voorbeeldprojecten:	Projectbeschrijving:
Rode loper uitrollen	Ons servicelevel verhogen door de rode loper uit te rollen voor bestaande en nieuwe ondernemers. <i>'Faciliteren waar mogelijk zodat ondernemers kunnen blijven ondernemen'</i> en inzetten op digitalisering (volgens reeds ingezette koers 'Digitalisering en Dienstverlening').
Ondernemersfonds	Ondernemersverenigingen willen freeriders tegen gaan, omdat zij onbetaald profiteren van de gezamenlijke activiteiten. Eén van de instrumenten is het oprichten van een ondernemersfonds. Voldoende draagvlak is één van de voorwaarden.
Keurmerk Veilig Ondernemen	Ondernemers kunnen zich verenigen en gezamenlijk een plan van aanpak opstellen om de veiligheid in een gebied (bedrijventerrein of winkelgebied) gestructureerd te verbeteren. Een instrument is het Keurmerk Veilig Ondernemen. De gemeente faciliteert hierin graag. Gezamenlijk initiatieven zoals bewegwijzering, beveiliging en dorpsconciërge juichen wij ook toe.
Bedrijfsbezoeken	De bedrijfscontactfunctionaris gaat samen met het college van Burgemeester en Wethouders ongeveer één keer in de zes weken op bedrijfsbezoek. Tijdens een bedrijfsbezoek maken we kennis met het bedrijf en wordt er gekeken wat we voor elkaar kunnen betekenen. Hiernaast legt de bedrijfscontactfunctionaris samen met de wethouder Economische zaken bedrijfsbezoeken af om te weten wat zich in het veld afspeelt.
Intensief contact met (ondernemers)verenigingen	Intensiever netwerken door bijwonen ledenvergaderingen, deelname platform Ondernemend Maas en Waal (OMW), PRET (Platform Recreatie en Toerisme) en SEP (Sociaal Economisch Platform) en minimaal twee keer per jaar vergaderen met belangengroepen: OMW, Horeca, bedrijvenpark Veesteeg, RBT Rivierenland enz.
Actief informeren ondernemers	Onderzoek naar een systeem om ondernemers met regelmaat te informeren door bijvoorbeeld een nieuwsbrief.
Bewegwijzering	Opstellen beleid voor (toeristische) bedrijven, bedrijventerreinen en publieke voorzieningen. Met de ondernemers(vereniging) onderzoeken om via bijvoorbeeld bebording een koppeling te maken tussen het centrum van Beneden-Leeuwen en Heemstrade.
Faciliteren ondernemershuis	Faciliteren bij het oprichten van een ondernemershuis waarin West Maas en Waalse ondernemers hun aandeel en inbreng hebben.
SEP (Sociaal Economisch Platform)	Het huidige SEP samen met de ondernemers upgraden zodat de inhoud scherper en concreter wordt; Hierbij speelt de communicatie een grote rol.

Speerpunt 2: Bedrijventerreinen	
Voorbeeldprojecten:	Projectbeschrijving:
Uitvoering KVO	Uitvoering van het plan van aanpak van het KVO-B.
Verkoopborden vernieuwen bedrijventerreinen	Op 14 april 2016 is het verkoopbord voor het bedrijventerrein Veesteeg Oost geplaatst. Hierna wordt er een verkoopbord voor het bedrijventerrein Lageweg ontworpen en geplaatst.
Advertenties en folder	Adverteren in sub lokale bladen en folder / flyer ontwikkelen (ook digitaal).
Acquisitie	Intensiever netwerken – lokaal en regionaal
Meer bekendheid bedrijfscontactfunctionaris	Communicatie rondom bedrijfscontactfunctionaris verbeteren o.a. via Twitter, website en flyer.
Herstructurering bedrijventerreinen	Onderzoek naar herstructurering van oude terreinen. Subsidiemogelijk bij draagvlak ondernemers.

Bedrijventerrein Kapelstraat in Maasbommel

Speerpunt 3: Verbeteren vestigingsklimaat	
Voorbeeldprojecten:	Projectbeschrijving:
Breedband uitrollen	In samenwerking met regio Rivierenland inwoners en ondernemers aansluiten op een snellere internetverbinding. Hierbij wordt in eerste instantie ingezet op de enkel koper gebieden.
Minimaliseren leegstand	In gesprek gaan met vastgoedeigenaren en meedenken / faciliteren van plannen voor de invulling van (structureel) leegstaande panden. Faciliteren van plannen om invulling te geven aan leegstand in Dreumel.
Versterken detailhandel (Beneden-Leeuwen en Dreumel)	Faciliteren van plannen om de belevingswaarden in de winkelgebieden te vergroten. Inzetten op winkelconcentratie. Onderzoek naar mogelijkheden van RetailDeals. Meedenken in de mogelijkheden voor nieuwe concepten zoals shop-in-shop en blurring.
Vorzieningenniveau op peil houden (alternatief marktform)	Opstellen van een nieuw marktbeleid met hierin de mogelijkheid tot het organiseren van een zelfvoorzienende markt.
Gelderse Corridor	Samen met Regio Rivierenland het bevorderen van de mogelijkheden om de logistieke functie in Rivierenland en onze gemeente te vergroten (agenda 2030).
Regionale ambitiesdocument Regio Rivierenland	Regionale ambities op de drie speerpunten (mee) realiseren.

Speerpunt 4: Vrijtijdseconomie	
Speerpunten visie vrijtijdseconomie WMW:	Projectbeschrijving:
Promotie van het Land van Maas en Waal	De activiteiten van het speerpunt 4 Vrijtijdseconomie zijn uitgewerkt in het uitvoeringsprogramma van de visie Vrijtijdseconomie West Maas en Waal 2015 – 2018. Voor deze activiteiten zijn reeds zijn financiële middelen gereserveerd.
Regionale Hotspot De Gouden Ham e.o.	
Ondernemen met rivieren	
Uitbreiden infrastructuur	

Jaarlijkse PinksterVaria in Altforst

Bijlagen

1. Concept rapport 'Naar een perspectiefrijke winkelstructuur in West Maas en Waal'.
2. Visie Vrijtijdseconomie West Maas en Waal 2015 – 2018.
3. Regionaal Ambitiedocument 2016 – 2020 Rivierenland.